Aan de gemeenteraad

Datum : 15 december 2020
Zaaknummer : 529481
Contactpersoon : Thor Smits, René Huls
Telefoonnummer : 026 377 3448

Onderwerp: Vervolg op de Visie Nieuwe Haven

Geachte voorzitter en leden,

Wij stellen u voor kennis te nemen van de stand van zaken rond de uitvoering van de visie op de Nieuwe Haven. Op 8 juli 2020 heeft uw raad deze visie vastgesteld.

Doorpakken en kansen verzilveren
Nu uw raad het besluit heeft genomen om de binnenvaart meer gebruik te laten maken van de Nieuwe Haven is het zaak om een aantal stappen te zetten. Het besluit betreft het veiliger maken van de haven voor de binnenvaart en het streven om watergebonden en -verbonden bedrijven zich meer te laten ontwikkelen. De Nieuwe Haven biedt kansen voor bestaande watergebonden bedrijvigheid, maar ook voor het aantrekken van nieuwe bedrijvigheid.

De beschikbare en potentiële faciliteiten van de Nieuwe Haven gaan we inzetten om extra werkgelegenheid te creëren. Een goede positionering en uitstraling is hiervoor belangrijk. We richten ons op een haven die de hoogwaardige, duurzame en circulaire economie versterkt. Samenwerking met bedrijven is hiervoor belangrijk. Maar om de mogelijkheden van de Nieuwe Haven ten volle te benutten moeten we nog wel paar stappen zetten.

Te zetten stappen:

1. Het oplossen van knelpunten
    a. Woonboten in de Nieuwe Haven zijn niet meer gewenst en worden uitgekocht of, als zich kansen voordoen, verplaatst naar elders. De situering van de watersportverenigingen Jason en Valkenburg in de nauwe havenmond is vooralsnog veilig genoeg. Totdat hiervoor een structurele oplossing is gevonden, wordt de veiligheid van Jason en Valkenburg verbeterd door het plaatsen van beschermende palen. We maken afspraken met de watersporters over het vergroten van de veiligheid bij gebruik van de Nieuwe Haven.
    b. Overlast door hangjongeren op de Nieuwe Havenweg.
2. Voor bestaande watergebonden en -verbonden bedrijven verbeteren we de functionaliteit van de haven. We bekijken ook of goederenstromen van bestaande bedrijven van de weg naar het

water verplaatst kunnen worden. Een beter toegeruste Nieuwe Haven trekt ook weer nieuwe watergebonden bedrijvigheid aan. Daarvoor onderzoeken we of we deze bedrijven ruimte kunnen bieden.

3. De haven vervult een sleutelrol voor bestaande en nieuwe bedrijvigheid. De aanwezigheid van scheepsbouw en scheepsreparatiebedrijven, een (duurzame) brandstofterminal en de beschikbare kennis op gebied van duurzame energie biedt kansen voor allianties. Een betere samenwerking en verbinding van bedrijven, andere havenbedrijven (o.a. Nijmegen), kennisinstellingen (HAN/Kenniscampus) en overheden versterkt het imago van Arnhem als duurzame, innovatieve hotspot. 'Port of Arnhem' wordt het podium voor de belangen van een grote groep bedrijven en een wervend voorbeeld van een hoogwaardige 'clean port'.

Hoe gaan we dit doen
Uitgangspunt van het raadsbesluit is dat de Nieuwe Haven wordt ingericht als veilige bedrijfshaven. We lossen nu al knelpunten op. We gaan hiervoor nu al concreet aan de slag en voeren maatregelen uit. Ook gaan we partijen met elkaar verbinden. We werken samen met de provincie Gelderland. We werken aan de profilering van de Nieuwe Haven met bijbehorende watergebonden bedrijven en voorzieningen. Zo ontwikkelen we een strategische koers, met een uitvoeringsprogramma, die we laten vaststellen door college en raad. Met het vaststellen van het perspectief zetten we in op het bestendigen van een koers voor "Port of Arnhem", waaraan een rijk palet van bedrijven, ondernemersorganisaties, onderwijsinstanties, gemeente Arnhem en provincie Gelderland zich willen verbinden.

Uitvoering raadsbesluit en moties met betrekking tot woonboten
De ontwikkeling van de Nieuwe Haven tot bedrijfshaven, betekent ook dat ervoor is gekozen om de woonfunctie van de haven te beëindigen. Voor eigenaren van woonboten die in de haven liggen is dit zeer ingrijpend. Bij het besluit van uw raad zijn dan ook twee moties aangenomen die bijdragen aan een zorgvuldig proces en maatwerk.

De basis is dat eigenaren van woonboten financieel schadeloos gesteld worden voor het verlies van hun ligplaats, eventueel voor de boot en voor eenmalige bijkomende schade. Daarvoor wordt aan elke eigenaar die daarvoor openstaat een aanbod gedaan. Elke individuele situatie is anders, dus elk aanbod is maatwerk.

Inmiddels is de eerste woonboot met ligplaats door de gemeente aangekocht en ook afgevoerd uit de Nieuwe Haven. Met de eigenaren van 8 andere woonboten worden individueel gesprekken gevoerd over uitkoop of een andere vorm van schadeloosstelling. De eigenaren van 5 woonboten hebben aangegeven niet open te staan voor een gesprek in het kader van de vrijwillige uitkoopregeling, en hebben een ander traject voor ogen zoals (uitsluitend) verplaatsing. Met één eigenaar is het ondanks herhaalde pogingen nog niet gelukt in contact te komen.

De vrijwillige uitkoopregeling betreft conform raadsbesluit een volledige schadeloosstelling die bestaat uit vermogensschade (verkoopwaarde van de woonboot en de ligplaats, of, als de bewoner ervoor kiest zelf de woonboot te verkopen, de waarde van de ligplaats) en vergoeding voor bijkomende schade zoals verhuiskosten. De vermogensschade wordt door een onafhankelijk taxateur bepaald aan de hand van een formele taxatie. Het concept taxatierapport wordt zoals afgesproken ook naar de betreffende eigenaar gestuurd.

Voor het vrijwillige traject wordt ruim de tijd genomen. In het besluit van uw raad staat dat dit minimaal een jaar duurt. Bij het besluit is de motie 'niet tussen wal en schip laten vallen van bewoners' (20M111) aangenomen. Deze motie geeft aan dat het beschikbare geld voor uitkoop ook ingezet mag worden voor een vervangende ligplaats. Als er vervangende ligplaatsen concreet in beeld zijn, dan kan de termijn van het vrijwillige traject verlengd worden. Die kan daarmee dus langer dan een jaar duren.

Het streven is om met alle woonbooteigenaren binnen het vrijwillige traject tot een voor ieder bevredigende oplossing te komen. Daar wordt maximaal op ingezet. Het uitgangspunt blijft overigens altijd dat eigenaren van woonboten financieel schadeloosgesteld worden, ook als er geen gebruik gemaakt wordt van het vrijwillige traject.

Alternatieve ligplaatsen
Eerder is vastgesteld dat er binnen de gemeente Arnhem geen opties voor nieuwe ligplaatsen voor woonboten gevonden konden worden. Hierin is naar onze mening geen verandering gekomen. Op grond van de motie 'voortgang koers woonboten' (20M161) worden de uitgangspunten echter toch nog eens goed tegen het licht gehouden. Er is een externe deskundige aangesteld om dit te doen en indien mogelijk ook met concrete voorstellen te komen.

De deskundige kijkt naar alle theoretisch mogelijke locaties waar woonboten kunnen liggen, binnen de gemeentegrenzen van gemeente Arnhem. Daarbij wordt begonnen met het beschouwen van ligplaatsen op de rivier, vervolgens ligplaatsen aan de rivier, daarna locaties aan bekkens en plassen aan de rivier en vervolgens buiten de invloed van de rivier. De vervolgstap is dat er wordt 'weggestreept'. Dit gebeurt op basis van reserveringen die worden gemaakt door bijvoorbeeld beleid en regelgeving van Rijkswaterstaat, op basis van bestemmingsplannen en gebiedsvisies van de gemeente en op basis van regelgeving van bevoegd gezag. Hierbij zal worden aangegeven waar de gemeenteraad van Arnhem beslissingsruimte heeft. In deze fase wordt er ook gekeken naar de nautische veiligheid van de ligplaatsen en naar bijvoorbeeld hindercontouren en aantasting van landschappelijke waarden. Op deze manier komen we tot een lijst met mogelijke locaties.

Van deze mogelijke locaties wordt vervolgens een quickscan opgesteld van de geschiktheid ervan. Een locatie wordt op de aspecten planologische haalbaarheid, huidige eigendomssituatie, draagvlak in de omgeving, belemmeringen en kosten getypeerd en gewaardeerd. Dit levert een rangschikking op van de eventueel haalbare locaties. Daarbij worden ook de door eigenaren van woonboten ingebrachte opties meegenomen.

Het onderzoek zal voor de zomer 2021 gereed zijn en bij het volgende halfjaarbericht aan uw raad aangeboden worden.

De twee al beschikbare ligplaatsen aan de Westervoortsedijk
Door een eerdere verwerving zijn er op dit moment twee vervangende ligplaatsen beschikbaar aan de Westervoortsedijk. We wachten met het beschikbaar stellen van deze plekken tot het onderzoek naar meer alternatieve ligplaatsen is afgerond. Bovendien is de gemeente in gesprek over de verwerving van nog een derde ligplaats aan de Westervoortsedijk. Deze minimaal twee, maar mogelijk meer ligplaatsen, zullen tegelijkertijd beschikbaar gesteld worden na afronding van het onderzoek naar alternatieve ligplaatsen. Als er meer belangstelling is dan dat er ligplaatsen zijn, wordt er geloot door de notaris. Er zullen spelregels worden opgesteld voor (deelname aan) de loting.

Gat van Moorlag
Bijzondere aandacht is in de beraadslaging van uw raad uitgegaan naar het 'Gat van Moorlag' in de Gemeente Renkum. Op verzoek van uw raad heeft de eigenaar van deze locatie (K3) hun visie op de toekomst op papier gezet. In een flyer heeft K3 aangegeven dat de ontwikkeling van het Gat van Moorlag mogelijk ook het vraagstuk van de woonboten in de Nieuwe Haven kan oplossen.

De locatie is gelegen buiten de gemeente Arnhem. Een eventuele ontwikkeling op die plek is een zaak tussen de eigenaar en het bevoegd gezag, de gemeente Renkum. Het is niet aan de gemeente Arnhem om ligplaatsen te realiseren of aan te kopen in een andere gemeente. Wel kunnen wij voor een alternatieve ligplaats, als alternatief voor uitkoop voor boten die nu in de Nieuwe Haven liggen, een bedrag inbrengen dat in verhouding staat tot de getaxeerde waarde van de betreffende ligplaatsen in de Nieuwe Haven.

Op basis hiervan hebben wij overlegd met K3 en de gemeente Renkum. Het college van (de gemeente) Renkum is van mening dat op dit moment het plaatsen van woonboten in het Gat van Moorlag niet gewenst is en ook niet toegestaan. Mocht er een plan van K3 komen dan zal de gemeente Renkum zich daarover buigen. Maar als een plan al ooit in procedure komt, zal het nog vele jaren duren voordat het planologisch is vastgelegd en uitgevoerd. Dus dat betekent dat het nog vele jaren zal duren voordat er woonboten geplaatst zouden kunnen worden. Voor de verplaatsing van de woonboten in Arnhem (op korte termijn) is dit dus geen serieuze oplossing.

K3 heeft laten weten dat voor ontwikkeling van het Gat van Moorlag een secuur traject noodzakelijk zal zijn. Een dergelijk proces zal jaren in beslag nemen, vindt ook K3. Bovendien is voor wat betreft de mogelijk uit te geven typen kavels in relatie tot de woonboten in de Nieuwe Haven het één vermoedelijk niet een oplossing van het ander. Een tijdelijke oplossing, vooruitlopend op de visie, die een aantal woonboten een plek kan geven, is wellicht wel een mogelijkheid maar dan moeten hier separaat plannen voor ingediend worden die voor een tussenoplossing gaan. Met alle onzekerheid hieromtrent kiest K3 hier niet voor. Het bedrijf gaat voor een visie die in één keer echt goed is voor de polder. K3 denkt aan

de westkant van Arnhem in de Rosandepolder een herinrichting te kunnen realiseren waarbij woongenot, rust, natuur, recreatie en wonen op het water hand in hand kunnen gaan, maar daar hebben zij en betrokken partijen ruim de tijd voor nodig en de uitkomst is nu nog te onzeker.

Wat ondernemers ervan vinden

Shell Nederland. Arjan Kappert, managing director:
De haven van Arnhem vervult voor Shell Nederland een sleutelrol voor de distributie van brandstoffen in Noord- en Oost-Nederland. Veiligheid in de haven staat bovenaan. Een veilige invaart voor binnenvaarttankers tot 135 meter is noodzakelijk. De situering van de jachthavens en woonboot Orion in de invaart is een veiligheidsrisico. Daarnaast wordt in toenemende mate gewerkt aan het duurzamer maken van onze producten, maar ook aan een schoner vervoer ervan. Onze vloot wordt steeds schoner en de benodigde faciliteiten daarvoor ook. De goede samenwerking met de lokale havendienst is essentieel om onze doelen te bereiken.

Dyckerhoff Basal. Jan van Diest, managing director:
Wij leveren duurzame beton van de beste kwaliteit, *just in time* geleverd op de bouwplaatsen in de regio. Daarvoor is een betrouwbare en milieuvriendelijke aanvoer van grondstoffen essentieel. De haven van Arnhem biedt ons hiervoor een uitstekende basis voor een gedeeltelijke aanvoer per schip, om zo ook de toenemende verkeersdruk bij het transport over de weg, verder te ontlasten. Wij willen samen met het havenbedrijf Arnhem kijken hoe wij onze producten en werkwijze verder verduurzamen en innoveren.

Misti/Walvoorzieningen Nederland/Fransen Technical Services. Jan Fransen, eigenaar directeur:
Juist in de huidige crisis zijn de kansen voor bedrijven belangrijk. De binnenvaart is niet voor niets een essentiële beroepsgroep voor de samenleving en zij heeft veilige havens nodig. In de Nieuwe Haven van Arnhem zijn kansen zo makkelijk te realiseren. De kansen zijn groot en de ambitie navenant. Helpen jullie ons een mooie plek te maken van de haven?

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
de secretaris, de burgemeester,

R.J.M. van Wuijtswinkel A. Marcouch

cc: Raadsleden en fractievolgers